

สถานตำนานเมืองนครศรีลำดวน : กรณีศึกษาพระแก้วเนรมิต

The Legend of Nakornthon Lamduan: A Case Study of

Phra Kaew Nimit

ธรงวิทย์ ทองเสียน

Tharongwit Thongsain

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ(Qualitative Research)ในรูปแบบสำรวจ (Survey Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติอำเภออุษันธุ์ และเพื่อศึกษาประวัติวัดลำภู เพื่อทราบถึงความเชื่อของคนในชุมชนที่มีต่อองค์พระแก้วเนรมิต ได้อย่างถูกต้อง โดยจำแนกตามเพศ และวุฒิการศึกษา ประชากรในงานวิจัยนี้เป็นชาวบ้านในตำบลใจดี อำเภออุษันธุ์ จังหวัดศรีสะเกษ ได้จากการกำหนดกลุ่มตัวอย่างมาจำนวน 100 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองได้ข้อมูลกลับมาทั้ง 100 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ได้แก่ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที(t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) และเมื่อพบความแตกต่างจึงนำคะแนนมาวิเคราะห์รายคู่ ตามแบบของเชฟเฟ (Scheffe s Post hoc Comparison) ผลการวิจัยพบว่า 1. ชาวบ้านมีระดับความคิดเห็นของชาวบ้านที่มีต่อความเชื่อในเรื่องอำนาจลึกลับ เรื่องอดีต เรื่องกรรม เรื่องไสยศาสตร์ และเรื่องเวทย์มนต์ที่มีต่อประวัติอำเภออุษันธุ์ ประวัติวัดลำภู และความเชื่อที่มีต่อองค์พระแก้วเนรมิต โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และ 2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของชาวบ้านที่มีต่อความเชื่อในเรื่องอำนาจลึกลับ เรื่องอดีต เรื่องกรรม เรื่องไสยศาสตร์ และเรื่องเวทย์มนต์ประวัติอำเภออุษันธุ์ ประวัติวัดลำภู และความเชื่อที่มีต่อองค์พระแก้วเนรมิต โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: พระแก้วเนรมิต

Abstract

This research is a qualitative research (Survey Research) with the purpose of studying the history of Khukhan. And to study the history of Lam Phu. To know the beliefs of the people in the community to create a glass. By gender And education. The population in this study. A villager in Amphoe Khukhan, Si Sa Ket. 100 samples were used for the study. The data were 100 questionnaires. The data were analyzed by using the program. The statistics used were percentage, mean, standard deviation One-way analysis of variance (t-test) and one-way analysis of variance (VAR). Scheffe's Post hoc Comparison

The research found that: 1. Villagers have the level of opinion of the villagers on the belief in the power of mystery about the past. Karma on superstition. And magic about the history of Khukhan. History of Lam Phu And the belief on the glass god creation. The results and comparison of the opinions of the villagers on the belief in the power of mystery about the past of Karma on superstition. And the magic story of Khukhan. History of Lam Phu And the belief on the glass god creation. The overall picture is not different.

Keyword: Phra Kaew Nimit

บทนำ

ศรีสะเกษเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคอีสานตอนล่างที่มีประวัติความเป็นมายาวนาน เคยเป็นชุมชน ที่มีอารยธรรมรุ่งเรืองมานับพันปี นับตั้งแต่สมัยขอมเรืองอำนาจ และมีชนเผ่าต่างๆ อพยพมาตั้ง รกรากในบริเวณนี้ ได้แก่ พวกส่วย ลาว เขมร และเยอ ศรีสะเกษเดิมเรียกว่า “เมืองซุขันธ์” เมืองเก่าตั้งอยู่ที่บริเวณบ้านปราสาทสี่เหลี่ยม

ดงลำดวน ตำบลดวนใหญ่ อำเภอวังหินในปัจจุบัน ได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นเมืองเมื่อ พ.ศ.2302 สมัยอยุธยาโดยมีหลวงแก้วสุวรรณ ซึ่งได้รับบรรดาศักดิ์เป็นพระยาไกรภักดี เป็นเจ้าเมืองคนแรก ล่วงถึงรัชสมัยรัชการที่ 5 ได้ย้าย เมืองขุขันธ์มาอยู่ที่บ้านเมืองเก่า ตำบลเมืองเหนือ อำเภอเมืองศรีสะเกษในปัจจุบัน แต่ยังคงใช้ชื่อว่าเมืองขุขันธ์จนถึง พ.ศ.2481 จึงเปลี่ยนเป็นจังหวัดศรีสะเกษตั้งแต่นั้นมา เมืองศรีสะเกษมีอาณาเขต คือ ทิศเหนือ ติดต่อจังหวัดยโสธร และร้อยเอ็ด ทิศใต้ ติดต่อประเทศกัมพูชา โดยมีเทือกเขาขงรัก เป็นแนวกันเขตแดน ทิศตะวันออก ติดต่อจังหวัดอุบลราชธานี ทิศตะวันตก ติดต่อจังหวัดสุรินทร์ (<http://history.thai-tour.com/srisakes>)

เห็นได้ว่าประวัติศาสตร์เมืองศรีสะเกษหรือเมืองนครศรีลำดวนในอดีตมีความเป็นมาอย่างยาวนาน และในความยาวนานนั้นยังซ่อนสิ่งตั้งมาให้รู้หลังได้ค้นหา กล่าวคือ อำเภอเมืองขุขันธ์มีพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ประดิษฐานอยู่ที่วัดลำภู ณ บ้านใจดี ดังจะเห็นได้จากหนังสือ “พระแก้วเนรมิต และองค์พระพญาครุฑ องค์พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์คู่เมืองขุขันธ์” ที่บอกว่า

องค์พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์คู่เมืองขุขันธ์ องค์พระแก้วเนรมิต หรือ องค์พระพุทธรูปวัดลำภู และที่ชาวขุขันธ์ซึ่งเป็นคนที่องถิ่นเรียกกันเป็นภาษาเขมรว่า “เป็รียะดาลำภู” เป็นองค์พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ เป็นที่เคารพบูชากราบไหว้ของชาวขุขันธ์และเมืองใกล้เคียงในแถบมณฑลอีสานมาตั้งแต่สมัยธนบุรีเป็นราชธานีจวบจนถึงปัจจุบันองค์พระแก้วเนรมิตเป็นพระพุทธรูปองค์หนึ่งของเมืองขุขันธ์ที่เลื่องลือในความศักดิ์สิทธิ์และแสดงอิทธิฤทธิ์ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์องค์อื่นๆ ในประเทศไทย ซึ่งพระยาไกรภักดีศรีนครลำดวน (ตากะจะ หรือตาไกร) เจ้าเมืองขุขันธ์ท่านแรกเป็นผู้อัญเชิญมาจากเมืองเวียงจันทน์ เมื่อ พ.ศ.2321 โดยอัญเชิญมาประดิษฐาน ณ เมืองขุขันธ์ ปัจจุบันองค์พระแก้วเนรมิตประดิษฐานอยู่ ณ หอพระแก้วเนรมิต ภายในวัดลำภู (วัดรมณีนวาส) บ้านลำภู หมู่ที่ 4 ตำบลใจดี อำเภอขุขันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ ห่างจากตัวอำเภอขุขันธ์ประมาณ 8 กิโลเมตร

องค์พระแก้วเนรมิตมีลักษณะเป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัย เนื้อทองสำริด มียอดพระเกศยาวและโค้งงอไปด้านหลัง นอกจากองค์พระแก้วเนรมิตแล้วยังมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์อยู่คู่องค์พระแก้วเนรมิตศักดิ์สิทธิ์องค์นี้คือ องค์พญาครุฑ ที่ทำด้วยทองสัมฤทธิ์เช่นเดียวกัน

ประวัติเกี่ยวกับองค์พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ทั้ง 2 องค์นี้ว่า ในอดีตเคยมีผู้คิดอัญเชิญให้ไปประดิษฐานที่วัดอื่นเมืองอื่น เมื่ออัญเชิญขึ้นบนหลังช้างที่หมอบรับแล้ว แต่ช้างไม่ยอมลุกขึ้น จะเปลี่ยนช้างก็เชือกก็มีอาการเช่นเดียวกัน เป็นความมหัศจรรย์ยิ่ง จากนั้นไม่มีผู้ใดกล้าที่จะอัญเชิญไปประดิษฐาน ณ ที่วัดแห่งใดอีกเลยจนถึงปัจจุบัน

ใน พ.ศ.2321 พระยานางรองคบคิดกับเจ้าโอและเจ้าอิน ร่วมมือกับอุปฮาดเมืองจำปาศักดิ์ กระทำการกบฏต่อกรุงธนบุรี สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ทรงมีพระราชดำรัสให้สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 1 ครั้งยังดำรงพระเกียรติยศเป็นพระยาจักรีเป็นจอมทัพเสด็จขึ้นไปปราบเมืองลาวได้ทั้งหมดตลอดเมืองเวียงจันทน์ด้วย

ในการทำศึกครั้งนี้ได้มีบัญชาให้ทัพจากเมืองซุขันธ์ เมืองสุรินทร์ และเมืองสังขะ ร่วมทำศึกด้วย เมื่อเสร็จศึกแล้วจึงมีบัญชาให้ทัพเมืองซุขันธ์ โดยพระไกรภักดีศรีนครลำดวน (ตากะจะ หรือ ตาไกร) บรรดาศักดิ์ในขณะนั้น และหลวงปราบ (เชียงขัน) ซึ่งเป็นทหารเอกในการทำศึกครั้งนี้ อัญเชิญพระพุทธรูปองค์เล็กอีก 2 องค์ คือ องค์พระแก้วเนรมิต และ องค์พระพญาครุฑ กลับประเทศไทยด้วย โดยมีตำนานเล่าขานว่า ได้อัญเชิญมาพำนักประดิษฐานอยู่ ณ เมืองซุขันธ์ แล้วทำพิธีสมโภช 3 วัน 3 คืน จากนั้นจึงได้อัญเชิญพระพุทธรูปองค์เล็กอีก 2 องค์ (พระแก้วมรกต) กับพระบาง ขึ้นคานหามเดินทางต่อไปพำนักอยู่ ณ เมืองสระบุรี แล้วแจ้งข้อราชการที่มิชย์ต่อข้าศึกต่อพระเจ้ากรุงธนบุรี ได้ทรงปราบปลื้มปีติยินดียิ่งนัก จึงโปรดเกล้าฯ ให้จัดเรือพระที่นั่งศรี เป็นเรือพระรับองค์พระแก้วมรกต และเรือพระที่นั่งกราบรับองค์พระบาง พร้อมด้วยขบวนเรือชัย แห่ล่องมาเป็นขบวนพยุหยาตราทางสุ่งกรุงธนบุรี เพื่อกราบบังคมทูลถวายสมเด็จพระเจ้าตากสินในเวลาต่อมา ส่วนพระพุทธรูปองค์เล็ก คือ องค์พระแก้วเนรมิตและองค์พระพญาครุฑ เจ้าเมืองซุขันธ์ได้ขออัญเชิญไว้ให้ประดิษฐาน ณ เมืองซุขันธ์พระพุทธรูปองค์เล็กอีก 2 องค์ (พระแก้วมรกต) อัญเชิญให้ประดิษฐานในพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม กรุงเทพมหานคร เป็นพระคู่บ้านคู่เมืองอันศักดิ์สิทธิ์ของไทยมาตราบเท่าทุกวันนี้

สำหรับ “องค์พระบาง” พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 4 ทรงเชื่อและทรงเห็นว่า พระพุทธรูปทั้ง 2 องค์นี้ คือ พระแก้วมรกตและพระบาง ประดิษฐานอยู่ ณ เมืองเดียวกันไม่เป็นมงคล จึงทรงโปรดเกล้าฯ ให้อัญเชิญคืนองค์พระบางให้แก่

เมืองหลวงพระบางไป ปัจจุบันองค์พระบางถูกอัญเชิญประดิษฐานอยู่ ณ เมืองหลวงพระบางจนถึงทุกวันนี้

วัดลำภู (วัดรัชมณีवास) เป็นวัดเก่าแก่ที่สร้างขึ้นประมาณ พ.ศ.2134 (ก่อนตั้งเมืองขุขันธ์) ปัจจุบันอายุราว 425 ปี กล่าวคือตั้งขึ้นในสมัยอยุธยาตอนกลาง ในรัชสมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราช โดยมีพระภิกษุประธาเป็นเจ้าอาวาสองค์แรก ปัจจุบันยังพอมือหลักฐานที่ปรากฏหลงเหลืออยู่ให้เห็นถึงความเก่าแก่ของวัดนี้ว่ามีอายุนับเป็นร้อยๆ ปีมีอยู่หลายอย่าง ประกอบด้วยพระธาตุเจดีย์ หรือที่ชาวบ้านเรียกว่าปราสาท 2 หลัง เป็นพระธาตุเจดีย์ศิลปะล้านช้างตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันออกของโบสถ์ในปัจจุบัน เมื่อพ.ศ.2546 เจ้าหน้าที่จากกรมศิลปากรได้นำเอาก้อนอิฐจากพระธาตุเจดีย์ทั้ง 2 องค์ไปทำการศึกษาวิจัยดูความเก่าแก่ว่ามากน้อยเพียงใด จากนั้นได้แจ้งให้ทางวัดทราบว่า องค์พระธาตุเจดีย์ทั้ง 2 องค์นี้มีอายุราว 444 ปี คือสร้างขึ้นราว พ.ศ.2102และทางการได้ขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานแห่งชาติไว้เป็นที่เรียบร้อยแล้ว

บริเวณวัดนอกจากจะมีต้นตาลที่ขึ้นเป็นทิวแถวเป็นจำนวนมากแล้วยังมีต้นไม้ที่สำคัญทางพุทธศาสนา คือ ต้นโพธิ์ขนาดใหญ่ 9 คนโอบ อายุหลายร้อยปีอยู่ 4 ด้าน สันนิษฐานว่าต้นโพธิ์นี้ปลูกขึ้นพร้อมกับการสร้างวัด แต่เป็นที่น่าเสียดายต้นโพธิ์ 2 ต้นที่อยู่บริเวณใกล้ที่สร้างวัดในปัจจุบันได้ถูกตัดโค่นลงในยุคหลังๆ โดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ไม่เห็นคุณค่าทางประวัติศาสตร์ นอกจากต้นโพธิ์แล้วยังมีต้นไม้ที่สำคัญทางประวัติศาสตร์อีก คือ ต้นมะขามขนาดใหญ่ ลักษณะรูปทรงบ่งบอกถึงความมีอายุยาวนานเป็นร้อยๆ ปีเช่นกัน มะขามต้นนี้ชาวบ้านเรียกว่า “ต้นมะขามตะไกร” หรือมะขามตาพระยาไกร เชื่อกันว่า พระยาไกรภักดีศรีนครลำดวน เจ้าเมืองขุขันธ์เป็นคนปลูก

ในบริเวณทิศเหนือของอุโบสถนอกจากจะเป็นที่ตั้งของพระธาตุเจดีย์เก่า ศิลปะล้านช้างแล้วยังมีเสาหลักไม้แกะสลักเป็นรูปดอกบัวตูมด้านล่างเป็นโพรงสี่เหลี่ยม ทำจากไม้ก้นเกรง มีผู้ทรงศีลผู้มีภูมิธรรมทางวิปัสสนาญาณสูง นั่งทางในแล้วบอกว่าเสาดังกล่าวนั้นเป็นเสาหลักเมืองขุขันธ์เก่า ถ้าอยากให้มีเมืองขุขันธ์เจริญรุ่งเรือง มีความสงบเรียบร้อย ก็ให้จัดสร้างศาลหลักเมืองแล้วอัญเชิญเสาหลักเมืองเก่านี้ตั้งขึ้นประดิษฐานไว้ในศาลที่สร้างใหม่เพื่อสักการบูชา ทุกอย่างก็จะได้ มีความรุ่งเรืองเหมือนดังในอดีต จากความศักดิ์สิทธิ์และประมาลดุสถานทีและโบราณสถานที่มีอยู่ในเขตบริเวณวัด และ

บริเวณใกล้เคียงประกอบกันกับหลักฐานอื่นๆ อีกหลายอย่าง จึงเชื่อได้ว่าเสานี้เป็นเสาหลักเมืองชุมชนเก่าอย่างแน่นอน

ด้วยเหตุผลข้างต้น เห็นสมควรศึกษา “สานตำนานเมืองนครศรีลำทวน : กรณีศึกษาพระแก้วเนรมิต” ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ของชุมชน รวมทั้งยังเป็นประโยชน์ในการนำเสนอและยังเป็นการอนุรักษ์ถาวรวัตถุคู่บ้านคู่เมืองของจังหวัดศรีสะเกษ กอปรกับตัวผู้วิจัยเองเป็นชาวศรีสะเกษโดยกำเนิด ได้รับรู้ประวัติของเมือง ศรีสะเกษจากบรรพบุรุษด้วยเรื่องเล่าหลากหลายตั้งแต่วัยเด็ก ทำให้สนใจศึกษาประวัติศาสตร์ของเมืองศรีสะเกษในทุกๆ ด้าน ทั้งนี้ เพื่อเป็นการรวบรวม ศึกษาและอนุรักษ์สิ่งดีงามไว้แก่ลูกหลานในอนาคต ที่สำคัญผู้วิจัยเชื่ออย่างยิ่งว่าการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะทำให้ทราบถึงประวัติอำเภอ ชุขันธ์ ประวัติวัดลำภู ประวัติพระแก้วเนรมิต ทราบถึงความเชื่อของคนในชุมชนที่มีต่อองค์พระแก้วเนรมิต และที่สำคัญช่วยส่งเสริมสถานที่ในการวิจัยให้ผู้สนใจได้มาท่องเที่ยวในจังหวัดศรีสะเกษ อำเภอชุขันธ์ วัดลำภู ตลอดจนสถานที่สำคัญอื่นๆ ในจังหวัดอีกด้วย ซึ่งทั้งหมดนี้สามารถถ่ายทอดเป็นเทคโนโลยีจากผลงานวิจัย รวมทั้งยังเป็นการศึกษาต่อยอดงานวิจัยในด้านอื่นๆ อีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเชื่อในเรื่องอำนาจลี้ลับ เรื่องอดีต เรื่องกรรม เรื่องไสยศาสตร์ และเรื่องเวทย์มนต์ ทั้งประวัติอำเภอชุขันธ์ และพระแก้วเนรมิต
2. เพื่อเปรียบเทียบความเชื่อของประชากรศึกษาประวัติวัดลำภู และทราบถึงความเชื่อของคนในชุมชนที่มีต่อองค์พระแก้วเนรมิตได้อย่างถูกต้อง

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตในการศึกษาอยู่ที่ ตำบลใจดี อำเภอชุขันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้รับความรู้เรื่องความเชื่อในเรื่องอำนาจลี้ลับ เรื่องอดีต เรื่องกรรม เรื่องไสยศาสตร์ และเรื่องเวทย์มนต์ ทั้งประวัติอำเภอชุขันธ์ และพระแก้วเนรมิต
2. ได้รับความรู้เกี่ยวกับความเชื่อของประชากรศึกษาประวัติวัดลำภู และ

ทราบถึงความเชื่อของคนในชุมชนที่มีต่อองค์พระแก้วเนรมิตได้อย่างถูกต้อง
นิยามศัพท์เฉพาะ

พระแก้วเนรมิตร หมายถึง พระที่ชาวบ้านในตำบลใจดี อำเภอขุขันธ์ จังหวัดศรีสะเกษเท่านั้น

กรอบแนวคิด

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ในรูปแบบสำรวจ (Survey Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติอำเภอขุขันธ์ และเพื่อศึกษาประวัติวัดลำภู เพื่อทราบถึงความเชื่อของคนในชุมชนที่มีต่อองค์พระแก้วเนรมิตได้อย่างถูกต้อง โดยจำแนกตามเพศ และวุฒิการศึกษา ประชากรในงานวิจัยนี้เป็นชาวบ้านในตำบลใจดี อำเภอขุขันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ ได้จากการกำหนดกลุ่มตัวอย่างของเครซี่ (Krejcie) และมอร์แกน (Morgan) (ภาวิตดา ธาราศรีสุทธิ และคณะ, 2555, หน้า 132) ผู้วิจัยจึงสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) มาจำนวน 100 คน โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเองตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2559 ถึง 29 กันยายน 2559 และ รวบรวมข้อมูลทางเอกสาร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองได้ข้อมูลกลับมาทั้ง 100 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ได้แก่ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) และเมื่อพบความแตกต่างจึงนำคะแนนมาวิเคราะห์รายคู่ตามแบบของเชฟเฟ (Scheffe s Post hoc Comparison)

อุปกรณ์และสถานที่ที่มีอยู่

อุปกรณ์และสถานที่ในการวิจัยเรื่อง “สานตำนานเมืองนครศรีลำดวน : กรณีสืบศึกษาพระแก้วเนรมิต” ครั้งนี้ มีดังนี้

อุปกรณ์ ได้แก่

1. เอกสารประกอบการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นบรรพบุรุษเมืองขุขันธ์
2. เอกสารประกอบการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจากเมืองขุขันธ์สู่จังหวัดศรีสะเกษ
3. หนังสือ “พระแก้วเนรมิต และองค์พระพญาครุฑ องค์พระพุทธรูป

ศักดิ์สิทธิ์คู่มือชุมชน” โดย อ.จำเริญ ดวงใจ และ คุณนิติภูมิ ชูขันธิน ปี พ.ศ.2550

4. หนังสือประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและวิถีศรีสะเกษ ปี พ.ศ.2555
5. หนังสือ งานวันดอกคำดวนบาน 17-18 มีนาคม 2532 พิมพ์ครั้งที่ 3
6. สัมภาษณ์ชาวบ้านในตำบลใจดี 10 ครอบครัว

สถานที่ ได้แก่

1. สำนักวัฒนธรรมจังหวัดศรีสะเกษ
2. อำเภอเมืองอุษันธุ์ จังหวัดศรีสะเกษ
3. วัดลำภู (วัดรั่มพินิวาส) บ้านลำภู หมู่ที่ 4 ตำบลใจดี อำเภออุษันธุ์ จังหวัดศรีสะเกษ

ผลการวิจัยพบว่า

ผลการวิจัย สามารถสรุปเป็นข้อ ๆ ได้ดังนี้

1. ชาวบ้านมีระดับความคิดเห็นของชาวบ้านที่มีต่อประวัติอำเภออุษันธุ์ ประวัติวัดลำภู และความเชื่อที่มีต่อองค์พระแก้วเนรมิต โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก (ดังตาราง)
2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของชาวบ้านที่มีต่อประวัติอำเภออุษันธุ์ ประวัติวัดลำภู และความเชื่อที่มีต่อองค์พระแก้วเนรมิต โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน (ดังตาราง)

ตาราง ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความเชื่อ โดยภาพรวมและรายด้าน ดังนี้

ด้าน	ความเชื่อ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1.	ความเชื่อในเรื่องอำนาจลึกลับ	4.18	0.32	มาก
2.	ความเชื่อในเรื่องอดีต	4.13	0.30	มาก
3.	ความเชื่อในเรื่องกรรม	4.13	0.41	มาก
4.	ความเชื่อในเรื่องไสยศาสตร์	4.14	0.35	มาก
5.	ความเชื่อในเรื่องเวทมนต์	4.13	0.42	มาก
	รวม	4.14	0.22	มาก

ตาราง แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความเชื่อ ในด้านหลัก การกระจายอำนาจ ดังนี้

ข้อ	ด้านหลักการกระจายอำนาจ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1	ชาวบ้านมีความเชื่อในเรื่องอำนาจลึกลับ	4.03	0.69	มาก
2	ชาวบ้านมีความเชื่อในเรื่องอดีต	4.23	0.63	มาก
3	ชาวบ้านมีความเชื่อในเรื่องกรรม	4.21	0.64	มาก
4	ชาวบ้านมีความเชื่อในเรื่องไสยศาสตร์	4.35	0.63	มาก
5	ชาวบ้านมีความเชื่อในเรื่องเวทมนต์	4.19	0.72	มาก
6	ชาวบ้านมีความเชื่อในเรื่องเวทมนต์ด้านมนต์ดำ	4.14	0.67	มาก
7	ชาวบ้านมีความเชื่อในเรื่องเวทมนต์ด้านมนต์	4.10	0.77	มาก
8	ชาวบ้านมีความเชื่อในเรื่องเวทมนต์ด้านพิธีกรรม	4.17	0.64	มาก
	รวม	4.18	0.32	มาก

ข้อเสนอแนะ

1. ควรวิจัยเพื่อเปรียบเทียบความเชื่อด้านอื่นๆ โดยใช้ประชากรและกลุ่มตัวอย่างทั้งจังหวัด ศรีสะเกษ
2. ควรศึกษาบทบาทและอำนาจความเชื่อด้านอื่นๆ โดยวิธีการดำเนินการวิจัยแบบอื่น การวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเพื่อให้ได้ ข้อมูลเชิงลึกควรใช้วิจัยเชิงคุณภาพ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เพื่อจะทำให้ทราบรายละเอียดที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ชื่น ศรีสวัสดิ์. (2537). ศักยภาพและเครือข่ายผู้นำท้องถิ่น คู่มือและทิศทางการพัฒนาผู้นำชาวบ้านเพื่อแก้ปัญหาในชนบท. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ราช ปณิณทก. (2533). วิเคราะห์วรรณกรรมท้องถิ่นเชิงเปรียบเทียบ. (พิมพ์ครั้งที่ 2.) กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ธีระพงษ์ ทศวัฒน์. (มปป.). ระบบความเชื่อเรื่องปรางค์กู่ กรณีศึกษา บ้านปรางค์กู่ ตำบลมะเอี อำเภอรวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด. สาขาวิชาสังคมวิทยาการพัฒนาคณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

นฤพนธ์ ด้วงวิเศษ. (2559,ออนไลน์). **มานุษยวิทยากับการศึกษาพฤติกรรมข้ามเพศ และรักเพศเดียวกัน.**

น้ำมนต์ อยู่อินทร์. (2554). **การดำรงอยู่ของความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับข้าวในสังคมไทยปัจจุบัน: กรณีศึกษาหมู่บ้านดอนโพธิ์ ตำบลชานานา อำเภอสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.** อักษรศาสตร์ดุสิตบัณฑิต (อ.ด.) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บุญลือ วันทายนต์. (2529). **สังคมวิทยาศาสนา.** กรุงเทพฯ : กิจจันท์การพิมพ์

บุญเลิศ สดสุขชาติ. (2525). **คติความเชื่อของชาวอีสาน.** กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.

พวงทิพย์ เกิดทรัพย์. (2540). **การคงอยู่และเปลี่ยนแปลงพิธีศพของชาวจีนที่วัดหัวลำโพงในกรุงเทพมหานคร.** ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา มานุษยวิทยา ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พระปลัดวิทยา สิริภทโท. (2553). **ศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมการบูชาพระธาตุของชาวพุทธ : กรณีศึกษาพระธาตุหล้าหนองของประชาชน จังหวัดหนองคาย.** ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ และคณะ. (2555). **การบริหารโรงเรียนประถมศึกษา.** กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง

โยธิน มาหา. (2546). **การศึกษาเชิงวิเคราะห์หลักพุทธจริยธรรมที่ปรากฏในวรรณกรรมของอาจารย์สุชีพ ปุญญานุภาพประเภทนวนิยายอิงหลักธรรม.** วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. ศิลปศาสตร์ (จริยศาสตร์ศึกษา) มหาวิทยาลัยมหิดล.

วิญญู ผลสวัสดิ์. (2537). **พิธีกรรมการเลี้ยงผีบรรพบุรุษของชาวยุโรปตำบลคำชะอี อำเภอกำชะอี จังหวัดมุกดาหาร.** ปริญญาโท วิชาเอกไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม

ศรีศักร วัลลิโภดม. (2540). **แอ่งอารยธรรมอีสาน: แฉกหลักฐานโบราณคดีพลิกโฉมหน้าประวัติศาสตร์ไทย.** (พิมพ์ครั้งที่ 3), กรุงเทพฯ : มติชน

สมจริง ทองด้วง. (2546). **การศึกษาเชิงพุทธจริยศาสตร์เรื่อง ความเชื่อและ**

พิธีกรรมเกี่ยวกับข้าวและการทำนาข้าว ในจังหวัดพัทลุง. วิทยานิพนธ์
มหาบัณฑิต. ศิลปศาสตร์ (จรรยาบรรณศึกษาศาสตร์)มหาวิทยาลัยมหิดล.

สุพรรณ ผึ้งกพันธุ์. (2543). การศึกษาความเชื่อเรื่องผีปอบในบริบทสังคมไทย

พุทธ : ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านหนองทามน้อย จังหวัดศรีสะเกษ.

วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. อักษรศาสตร์ (ศาสนาเปรียบเทียบ)
มหาวิทยาลัยมหิดล.

สุรียา สมุทคุปดี, (2533). บุญเวสของชาวอีสาน : การวิเคราะห์และตีความหมาย
ทางมานุษยวิทยา. สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น